



CODI DE VERIFICACIÓ	6H4W1O4M533L4J4P15H6		
PROCEDIMENT	T430 Mocions dels grups municipals		
EXPEDIENT NÚM.	AJT/110862/2023	DOCUMENT NÚM.	1088098/2023
ÀREA	Alcaldia-Presidència		
UNITAT	Secretaria General del Ple		

DILIGÈNCIA.-

El Ple, en la sessió AJT/PLE/12/2023 de 25 d'octubre de 2023, **va aprovar**, amb el text que figura a continuació, **la moció** següent:

MOCIÓ PER DEMANAR UN INVENTARI SOBRE LES ESCULTURES PÚBLIQUES A L'HOSPITALET I LA CREACIÓ D'UN PROTOCOL PER A LA SEVA CONSERVACIÓ I REHABILITACIÓ.

En reiterades ocasions s'ha manifestat la preocupació per l'abandonament i, molt sovint, la manca de sensibilitat de l'Ajuntament de l'Hospitalet pel patrimoni de la ciutat. Són habituals les denúncies, mocions, o actes reivindicatius per fer assenyalar i cridar l'atenció sobre la situació deplorable que pateix gran part del nostre patrimoni històric, arquitectònic i cultural. També tot aquell patrimoni monumental i escultòric que es troba a l'aire lliure en l'espai públic, i que no sempre està degudament catalogat i protegit.

Moltes de les escultures d'aquest patrimoni monumental són d'un gran valor artístic i a més, realitzades per artistes vinculats personalment amb la nostra ciutat, que passaran o han passat ja a formar part de la història de l'art del nostre país. Artistes molt respectats i estimats per entitats i ciutadania en general. També tenen un valor testimonial i esdevenen referent del que som, ja que formen part de la nostra memòria històrica i la nostra simbologia com a urbs metropolitana que es vol projectar al món.

Algunes d'elles es proclamen com a símbol de l'Hospitalet, i lloc de trobada en actes públics i celebracions importants. Com és el cas de l'Acollidora, el monument a Lluís Companys o a Rafael Casanova, el monument d'homenatge a l'Ernest Lluch, el Pont de la Llibertat, el monument a la Sardana o el monument a Antonio Mairena, entre d'altres.

Tot l'esmentat en paràgrafs anteriors, fa que sigui doblement greu que l'Ajuntament de l'Hospitalet no realitzi les tasques de neteja i manteniment mínimes de les escultures públiques de la ciutat, un fet que provoca i accelera el deteriorament de les mateixes sense que es faci res per la seva restauració. Aquesta falta de cura, també es palesa a l'hora de garantir uns entorns adequats i ben cuidats: amb espais nets, amb la ubicació correcta per la seva visualització, correctament il·luminats, etcètera, que permetin contemplar l'obra en tota la seva plenitud. L'art ha de ser un factor que doni personalitat als entorns urbans i també un element que ajudi a l'embelliment i dinamització del nostre espai públic.

És evident que en l'art urbà hi ha diferents tipologies de manifestacions artístiques no totes elles amb voluntat de perdurar en el temps i, per tant, ser objecte de conservació i rehabilitació. Per exemple, les anomenades obres efímeres, formes d'art que per concepció dels propis artistes neixen amb voluntat de ser efímeres, on allò que importa és l'acte comunicatiu en si mateix i en el moment, i no la solidesa dels materials emprats, que requereixen uns protocols d'actuació diferents. En el cas d'obres efímeres cal posar més l'accent no tant en la conservació com en la documentació, reculls gràfics del moment creatiu i les tasques d'arxiu per a la seva incorporació al patrimoni immaterial, testimoniatge per a generacions presents i futures.



De les diferents manifestacions d'art públic amb voluntat de romandre en el temps, les obres més freqüents, en el cas de la nostra ciutat la pràctica totalitat, són les escultures. Unes obres on hem de posar especial atenció al manteniment, conservació i rehabilitació un cop ja instal·lades. I som conscients que aquestes tasques no estan exemptes de complexitat i que la diversitat de materials que s'utilitzen també afecta al seu deteriorament.

Aquest fet s'ha de tenir en compte a l'hora de sistematitzar les actuacions per a la preservació del patrimoni. Cal tenir present també que les obres d'art exposades a l'aire lliure han de conviure amb els agents atmosfèrics, la contaminació, les tasques de manteniment i neteja de l'espai públic, els actes vandàlics, etcètera. Per tant, aquests agents externs que conformen l'entorn de les obres d'art públiques poden accelerar els processos de degradació i fins i tot, patir de manera sobtada fets puntuals com el vandalisme o actes accidentals derivats de l'activitat ciutadana i de manteniment de l'espai públic. Tot això, amb una casuística de materials, entorns de les obres i condicionants ambientals d'una gran diversitat, que obliga a una atenció personalitzada en cada cas.

Per tots aquests motius, considerem que urgeix establir protocols d'actuació que permetin donar resposta immediata a la situació d'abandonament que estem patint. Cal definir les tasques de conservació, manteniment i rehabilitació cas a cas. I cal actuar ja.

Un exemple a destacar és el de l'escultura urbana "Poema de Joan Brossa", ubicada a la plaça de Francesc Macià. Aquests és un clar exemple d'allò que no s'ha de fer, tant per acció com per omissió, en relació amb un monument exposat a l'espai públic.

Encarregada a Joan Brossa per l'Ajuntament de L'Hospitalet a finals del segle XX, amb l'objectiu de dignificar el barri de Santa Eulàlia, forma part de l'obra plàstica d'aquest poeta universal dins dels anomenats poemes corporis. De fet, és la darrera creació de Joan Brossa, mort l'any 1998. Es tracta d'una obra de gran rellevància per a la ciutat i per al país. Sens dubte, un dels nostres emblemes que apareix de manera recurrent en publicacions, mitjans de comunicació, publicitats, etcètera.

L'obra conforma amb lletres de gran format la paraula "L'Hospitalet", davant mateix de l'edifici dels Mitjans de Comunicació Francesc Casbas. El monument de Brossa no acaba aquí, però. L'artista va preveure, tal com va concretar en una comissió de treball amb tècnics de l'Ajuntament, i que posteriorment va deixar per escrit, que la resta de lletres de l'alfabet s'apillessin, envoltades d'un petit llac, davant de les lletres verticals.

El 2003 es va construir finalment l'escultura, i es va respectar de manera més que acceptable el projecte de l'artista a tota la plaça. Al cap de poc temps l'obra, per manca de conservació i seguiment, pateix un procés de degradació, especialment en les lletres apilades. Es restauren les lletres, però també es va decidir retirar l'aigua que protegia l'escultura en allunyar-la de possibles actes vandàlics. Finalment, l'any 2021 es decideix canviar d'emplaçament les lletres apilades sense respectar ni els criteris artístics, ni patrimonials. L'obra es trasllada a un parterre ple de vegetació i de brutícia i totalment abandonada, completament descontextualitzada. Res a veure amb el que volia transmetre l'universal Joan Brossa.

Aquest és un exemple més, dels molts que podríem denunciar, sobre la deixadesa i degradació que pateix el nostre patrimoni. S'ha donat, fins i tot, el cas d'un artista que, veient la situació de brutícia que patia una de les seves obres al carrer, molt coneguda i símbol de la ciutat, es va dedicar a netejar-la personalment perquè recuperés el seu aspecte original.

Vista la preocupant situació d'abandonament de gran part del patrimoni escultòric urbà, els problemes de neteja i manteniment, i la manca de pressupost per finançar-lo.

Vist que existeix una desprotecció de l'entorn de les obres, amb una ubicació incorrecta, fora de context, sense espai per a ser observades, ni amb la correcta il·luminació.



Vist que s'han produït actuacions injustificades, com és el cas del poema de Joan Brossa, que han modificat i desvirtuat el projecte inicial i les idees de l'artista expressades documentalment.

Vist que no hi ha cap protocol d'actuació per sistematitzar les actuacions de neteja i manteniment, rehabilitació i restauració del patrimoni en l'espai públic.

Vist que no hi ha la suficient difusió, ni s'ofereixen programes educatius escaients per donar a conèixer, sensibilitzar i fomentar el gaudi i el respecte del patrimoni escultòric de la ciutat.

Per tot això, el Ple de l'Ajuntament de l'Hospitalet, a proposta del grup municipal d'ERC+EUiA,

ACORDA:

Primer.- Instar l'Ajuntament a impulsar i executar un pla de xoc en els propers sis mesos per dignificar, netejar i, si fos necessari, rehabilitar el patrimoni escultòric, prioritzant aquelles actuacions més urgents.

Segon.- Instar l'Ajuntament a elaborar, en el termini d'un any, un inventari individualitzat amb la participació de la Comissió permanent de Patrimoni Cultural sobre el patrimoni escultòric i a l'espai públic de l'Hospitalet, així com del seu estat de conservació, que inclogui també l'estudi de l'entorn de cada un dels elements, i la repercussió en la seva conservació i la dignificació de l'espai que les envolta.

Tercer.- Instar l'Ajuntament a elaborar, en paral·lel a l'inventari individualitzat, un protocol específic, de la mà de persones expertes, els artistes i el departament de Cultura, que detalli les actuacions de neteja, manteniment, rehabilitació i restauració a realitzar, que tinguin en compte les casuístiques de materials, les característiques de l'entorn, d'il·luminació i amb criteris respectuosos amb els projectes creatius, i que compti amb els recursos suficients per poder portar-ho a terme.

Quart.- Instar l'Ajuntament, en base a l'inventari individualitzat del patrimoni escultòric, a impulsar un programa renovat de documentació i arxivística que permeti la conservació per a l'estudi, divulgació i memòria històrica tant del patrimoni permanent com de l'efímer i immaterial.

Cinquè.- Instar l'Ajuntament a impulsar programes informatius i divulgatius, així com programes educatius, que permetin a la ciutadania un major coneixement i estima pel nostre patrimoni present al carrer.

Sisè.- Instar l'Ajuntament a treballar conjuntament amb la Fundació Joan Brossa per recuperar, en els propers sis mesos, el projecte original del monument "Poema de Joan Brossa" i retornar les lletres apilades al seu entorn original, que també s'ha de reconstruir, com a rectificació de l'alteració patida que permeti respectar la voluntat de l'artista.

Setè.- Traslladar aquests acords a la Fundació Joan Brossa, al Museu de l'Hospitalet, als membres de la Comissió permanent de Patrimoni Cultural, al Centre d'Estudis, a la Fundació Arranz-Bravo, a l'artista Ferran Soriano, i a la direcció general de Patrimoni.